

פרשת ויקהל - פקודי הכיור והמראות הצבאות

"וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמֵרָאֵת הַצְּבָאוֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד" (שמות לח, ח').

ילקוט דוד מציע הסבר שונה לתפקיד המראות המרכיבות את הכיור: "הנשים היו רוצות לראות סדר העבודה והתפילה בבהמ"ק ואסור לילך בין אנשים, לכן היו עושין הכיור פתח אהל מועד במראות הצובאות כדי להסתכל מה שנעשה בפנים". לפי הסבר זה, עשה משה את הכיור וכנו במראות הללו כדי שהנשים יוכלו לראות דרך המראות את עבודת הקורבנות הנעשית במשכן, מאחר ולא הורשו להכנס פנימה בגלל גדר צניעות.

שימוש בכיור כדי ליצור השתקפות מציע גם הרקנאטי על התורה: "צריך הכהן לראות בשעת זריקת הדם האיש והאשה המתכפרין בקרבן, ובעבור שאסור להסתכל באשה לכן עשו הכיור במראות הצובאות, כי כשהכהן מקריב קרבן נשים מסתכל בכיור ורואה בו פרצוף האשה המביאה את הקרבן".

פירושים אלה מציעים כי הכיור נועד אף למלא תפקיד של השתקפות כמראה ממש.

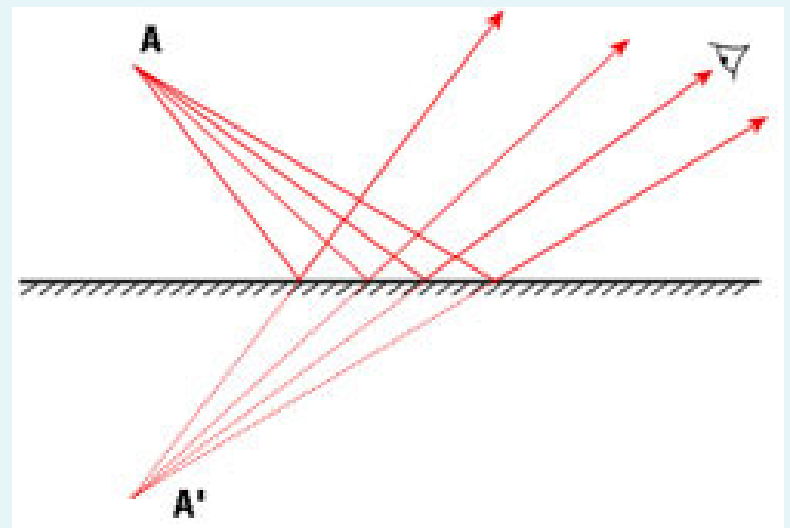
התמונה מתוך אתר מכון המקדש

אם נדמיין את צורת הכיור נוכל להסיק שהיה כעין מראה קמורה בה נוצרת דמות מדומה, מוקטנת וישרה. שדה הראיה המי שתקף במראה זו גדול יותר מאשר במראה מי שורית². כך יכולות הנשים על פי פירוש הילקוט דוד, לראות שטח גדול של בית המקדש ולהנות מצפיה בעבודת הקורבנות, או לפי הרקנאטי, יכול היה הכהן להתבונן בהן מבעד הכיור מבלי לראותן

באופן ישיר. בדיוק כפי שמתבוננים אנו במראות הקמורות בצמתי דרכים, בחנויות גדולות ובמראות הפנורמיות שברכב.

הרמב"ן המפרש פסוק זה מסביר כי המראות מהן נבנה הכיור במשכן היו מ"נחושת קלל ממרט ויפה מאד". מפרש רש"י הכוונה ב"קלל" למזוקק ומאיר (יחזקאל א, ז), ומוסיף המצודת ציון (שם) שממורט הוא ענין לטוש וצחצוח. כלומר, הנחושת היתה חלקה, מבריקה ונוצצת.

פירושים אלה מתאימים לעקרון הפיזיקאלי עליו מבוססת ההשתקפות במראה. ככל שהחומר "חלק" יותר, ההשתקפות בו תהיה טובה יותר. כאשר החומר אינו מספיק "חלק" לא תהיה החזרה "מסודרת", הקרניים תתפזרנה ולא תוכל להיווצר דמות ברורה. הדמות הנוצרת במראה נקראת דמות "מדומה" דמות זו היא נקודת החיתוך של ההמשכי הקרניים המוחזרות מן המראה.

התמונה מתוך: אתר מורי הפיזיקה

אם כך, את הכיור במשכן הכינו ממראות. נשאלת השאלה, מדוע?

פרשנים רבים עוסקים בשאלה זו. רש"י למשל, מסביר כי נשות ישראל הביאו מעצמן ומרצונן את המראות. משה סירב תחילה לקבלן "מפני שעשויים ליצר הרע", אך אמר לו הקב"ה "קבל, כי אלו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו הנשים צבאות רבות במצרים" שהיו הנשים במצרים מתייפות בעזרתן ובזכות כך פרו ורבו.

1 דמויות במראות קמורות וקמורות <<

2 להרחבה, או: כיצד שרף ארכימדס את אוניות הצי הרומי <<